

Prosta Spółka Akcyjna

Zmiany. Po co, komu i dlaczego?
Geneza: Od Projektu po ustawę
[zagadnienia wprowadzające]

Oczekiwania vs. rzeczywistość

Od PSA oczekuje się, iż będzie spółką:

- ☐ tanią
- ☐ prostą w założeniu
- ☐ nieskomplikowaną w prowadzeniu.

Rzeczywistość:

....

Po pierwsze – kontrowersje związane ze zniesieniem kapitału zakładowego

(1) zniesienie istnienia kapitału zakładowego i czysto teoretyczna możliwość funkcjonowania spółek nieposiadających kapitału (tzn. w których jedynym wkładem byłaby praca świadczona przez akcjonariusza), nie jest równoznaczne z tym, że akcjonariusze nie muszą wnieść do niej jakiegokolwiek wkładu celem umożliwienia jej funkcjonowania. W przeciwnym razie

Po drugie - koszty

(2) Pamiętać trzeba również o kosztach związanych z prowadzeniem spółki oraz odmiennie ukształtowanym modelem ochrony wierzycieli, niż to jest na gruncie spółki z o.o.

ZAGADNIENIE TO NALEŻY ROZPATRYWAĆ RÓWNIEŻ W KONTEKŚCIE PROWADZENIA KSIĘGOWOŚCI

(2.1) Umowa PSA wymaga formy aktu notarialnego. Chociaż dopuszcza się możliwość skorzystania ze wzorca umowy i rejestracji za pomocą systemu teleinformatycznego, to nie należy spodziewać się popularności tej metody z uwagi na fakt ograniczenia wzorca tylko do prostych postanowień umownych. W szczególności forma aktu notarialnego jest konieczna, by pokryć akcje wkładem niepieniężnym. Ponadto, w PSA akcje obligatoryjnie są: pozbawione formy dokumentowej oraz zapisywane w rejestrze prowadzonym przez podmiot zewnętrzny wobec niej, tj. notariusza albo firmę inwestycyjną. W tym zakresie koszty prowadzenia PSA będą wyższe niż spółki z o.o., w której spółka prowadziła samodzielnie księgę udziałów

Po trzecie – ogrom przepisów

W samym Kodeksie spółek handlowych występuje ich raptem ponad 130.

□ Jest mało prawdopodobne, by osoba niepraktykująca prawa z łatwością poruszała się w tym gąszczu prawnym

□ PSA, jako typowa spółka kapitałowa podlega zasadom pełnej księgowości i jej wypadku nie zrezygnowano z corocznej konieczności składania sprawozdań zarządu z działalności spółki i sprawozdania finansowego. Ktoś tę dokumentację musi przygotować!

□ obsługa PSA wymaga stałej współpracy z: prawnikiem – specjalistą z prawa spółek, notariuszem, księgowym i względnie firmą inwestycyjną. Z tych powodów może się finalnie okazać, iż PSA nie spełni pokładanych w niej nadziei. Bynajmniej jest to spółka tania i prosta w założeniu. Paradoksalnie, start-upów, do których jest adresowana, może nie stać na jej prowadzenie

Status quo

Do 7 stycznia obowiązującym terminem wejścia w życie przepisów o PSA był 1 marca 2020.

Sejmowa Komisja Sprawiedliwości zdecydowała o opóźnieniu wejścia w życie przepisów ustawy o rok (również o elektronicznym postępowaniu rejestrowym przed KRS)

Tak więc, przepisy o PSA zaczną obowiązywać od Marca 2021.

Po co? (w jakim celu?)

Dla usprawnienie działalności innowacyjnej/typu start-up

- Działalność innowacyjna jako pojęcie „wytrych”
- co to jest start-up? Nowo powstałe przedsiębiorstwo które ma duży potencjał wzrostu, charakteryzuje się innowacyjnością (rozumiana jako wprowadzenie nowego, ulepszanego produktu bądź usługi, procesu, organizacji)
- Przedsiębiorstwo o relatywnie dużym potencjale wzrostu, którego napędem jest technologia oparta na innowacyjnym produkcie lub usłudze wynikająca z praktycznego zastosowania wiedzy [PwC 2013]
- lub: „tymczasowa organizacja zajmująca się poszukiwaniem powtarzalnego, skalowanego i

European Startup Monitor 2015

Cechy startupu:

1. Przedsiębiorstwo młodsze niż 10 lat
2. Posiadające innowacyjne technologie i/lub model biznesowy
3. Dążące do znacznego wzrostu liczby pracowników i/lub sprzedaży

E. Ries [filozofia *lean*]

- Przedsiębiorstwo stworzone w celu wytworzenia nowych produktów i usług w warunkach ekstremalnej niepewności, które należy postrzegać jako eksperyment

Komu? - *startupy*

W Projekcie ustawy wskazano na szereg problemów, oraz potrzeby zmian postulowanych przez środowiska związane z działalnością typu **startup**

- a) o trudności w rozpoczynaniu działalności gospodarczej,
- b) w pozyskiwaniu kapitału czy w likwidacji spółek w razie niepowodzenia przedsięwzięcia.

Obecnie osoby, które zamierzają rozpocząć działalność w formie spółki kapitałowej i korzystać z ograniczonej odpowiedzialności, stają przed wyborem między spółką z ograniczoną odpowiedzialnością (spółka z o.o.) a spółką akcyjną (S.A.). Jednak regulacje dotyczące zakładania i funkcjonowania poszczególnych rodzajów spółek, mimo zmian zmierzających w dobrym kierunku, nadal utrudniają działanie startupów

Krytyka Spółki z o.o. □ nie zapewnia różnorodnych form prostej inwestycji w przedsięwzięcie

Dlaczego?

(remedium na jakie problemy, jaki innowacje?)

1. obniżenie wysokości minimalnego kapitału zakładowego,
2. możliwość elastycznego kształtowania struktury majątkowej spółki (w tym emisji akcji bez wartości nominalnej),
3. wprowadzenie rozwiązań umożliwiających wniesienie do spółki know-how, pracy i usług bez skomplikowanych i kosztownych wycen na etapie rozpoczynania działalności,
4. pozostawienie założycielom znacznej swobody w odniesieniu do organów spółki - wprowadzenie alternatywnego modelu zarządzania i nadzoru, opartego na założeniach rozpowszechnionego w krajach anglosaskich i romańskich systemu monistycznego,
5. pogodzenie interesów założycieli z atrakcyjnością przedsięwzięcia dla inwestorów - przeniesienie skomplikowanych relacji inwestorskich na poziom ustawy (opcjonalne jako postanowienia umów między akcjonariuszami), a dzięki temu zapewnienie założycielom większego wpływu na kształt tych relacji,
6. prosta rejestracja elektroniczna w 24 h za pomocą formularza oraz wykorzystywanie środków elektronicznych w funkcjonowaniu spółki,
7. możliwość szybkiej i nieskomplikowanej likwidacji spółki.

PSA 300¹

Art. 300¹ [Utworzenie]

§ 1. Prosta spółka akcyjna może być utworzona przez jedną albo więcej osób w każdym celu prawnie dopuszczalnym, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2. Spółka nie może być związana wyłącznie przez jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.

§ 3. Akcjonariusze są zobowiązani jedynie do świadczeń określonych w umowie spółki.

§ 4. Akcjonariusze nie odpowiadają za zobowiązania spółki.

Odrębność spółki akcyjnej od akcjonariuszy

Naturalnym skutkiem wyposażenia prostej spółki akcyjnej w osobowość prawną jest odrębność spółki od jej akcjonariuszy. Wywołuje to konsekwencje zarówno w prawie prywatnym, jak i w prawie karnym oraz podatkowym. W zakresie prawa cywilnego spółka akcyjna nie odpowiada za zobowiązania jej akcjonariuszy, a jednocześnie akcjonariusze nie odpowiadają za zobowiązania spółki. Podobnie mienie spółki akcyjnej nie stanowi mienia akcjonariuszy. Powyższe powoduje też skutki na obszarze prawa karnego. Zabór mienia należącego do spółki przez jej akcjonariusza (nawet jedyne) będzie kwalifikowany jako czyn zabroniony przez prawo karne, w zależności od okoliczności w szczególności kradzież (art. 278 § 1 KK) albo przywłaszczenie (art. 284 § 1 KK).

Co to w zasadzie jest PSA?

- Nowoczesna forma niepublicznej spółki kapitałowej która jest przeznaczona dla innowacyjnych przedsięwzięć
- Łączy w sobie 2 elementy:
- ☐ korporacyjny charakter spółki jako osoby prawnej, a co za tym idzie:
- Wyłączenie osobistej odpowiedzialności wspólników za jej zobowiązania
- Swoboda kształtowania stosunku spółki (pomiędzy wspólnikami a także w systemie zarządzania)_

Co wyróżnia PSA od innych spółek?

- i. Dopuszczenie nowych kategorii wkładów na pokrycie obejmowanych praw członkowskich
- ii. Mechanizm ochrony wierzycieli spółki - brak kapitału zakładowego - elastycznej ograniczenia wpłat na rzecz akcjonariuszy
- iii. Wnoszenie wkładów w postaci świadczenia pracy lub usług a także innego rodzaju wkładów, które nie poddają się łatwej rynkowej wycenie
- iv. Swoboda jeżeli chodzi o kształtowanie

Nowy typ spółki

Spółka akcyjna jako nowy typ spółki kapitałowej. Prosta spółka akcyjna jest nowym typem spółki kapitałowej. Zarówno sama zasadność wprowadzenia nowego typu spółki, jak i sposób jej uregulowania budzą istotne wątpliwości

Wydaje się bowiem, że podstawową barierą dla rozwoju i innowacyjności gospodarki nie są ramy prowadzenia działalności, określone w prawie prywatnym, lecz otoczenie administracyjnoprawne, w tym niejasność przepisów podatkowych, uznaniowość w działalności administracji państwowej.

Osobowość prawna

Osobowość prawna. Spółka akcyjna jako spółka kapitałowa wyposażona jest w **osobowość prawną**. Niestety ustawodawca zdecydował o stworzeniu z prostej spółki akcyjnej odrębnego typu spółki kapitałowej, a nie podtypu jednej z istniejących spółek.

Wydaje się to zbędne i może generować niepotrzebne problemy interpretacyjne. Naturalną konsekwencją osobowości prawnej P.S.A. jest brak **odpowiedzialności akcjonariuszy za zobowiązania spółki oraz zastosowanie do tego typu spółki przepisów ogólnych o spółkach kapitałowych (art. 11–21 KSH).**

Utworzenie prostej spółki akcyjnej

Jednoosobowa prosta spółka akcyjna.

Spółkę akcyjną może utworzyć jedna lub więcej osób. Podobnie jak w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 151 § 2 KSH) i spółki akcyjnej (art. 301 § 1 KSH) wykluczono zawiązanie prostej spółki akcyjnej przez jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością

CEL PSA

Cel P.S.A. został określony analogicznie jak w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, tj. jako każdy cel prawnie dopuszczalny. Oznacza to, że celem P.S.A. nie musi być konieczne prowadzenie działalności gospodarczej. Oczywiście P.S.A. nie może być związana w celu sprzecznym z prawem, co ustawodawca wyraził przez sformułowanie "chyba że ustawa stanowi inaczej".

W istocie dodatek ten jest jednak zbędny. Zakładając bowiem racjonalność

(potencjalne) zalety zgodnie z projektem ustawy

1. brak barier wejścia (1 zł kapitału na start);
2. szybka rejestracja elektroniczna (w 24 h za pomocą formularza, obok możliwości rejestracji metodą "tradycyjną");
3. uproszczenia i elektroniczacja procedur w spółce (w tym możliwość podejmowania uchwał za pomocą poczty elektronicznej albo w czasie wideokonferencji);
4. duża swoboda i elastyczność w określaniu rodzajów akcji i zasad działania spółki; maksymalnie wykorzystany kapitał ludzki (w tym akcje za prace i usługi);
5. łatwiejsze dysponowanie środkami spółki – brak "zamrożonego" kapitału zakładowego, ale zarazem obowiązek dbania o wypłacalność spółki i inne środki, które zapewniają ochronę jej wierzycielom;
6. uproszczony elektroniczny rejestr akcjonariuszy, prowadzony np. przez firmę inwestycyjną albo notariusza – dopuszczamy wykorzystanie blockchainu do prowadzenia tego rejestru, otwierając się na najnowocześniejsze technologie;
7. brak statusu spółki publicznej i związanych z tym restrykcyjnych obowiązków – akcje PSA nie będą notowane na giełdzie; jednocześnie będzie możliwość przekształcenia PSA w spółkę akcyjną w celu wejścia na giełdę;
8. nieskomplikowana i elastyczna struktura organów (brak obligatoryjnej rady nadzorczej i możliwość powołania rady dyrektorów);
9. uproszczona likwidacja PSA – skrócony został, w stosunku do innych spółek, czas potrzebny na przeprowadzenie likwidacji, a dodatkowo możliwe będzie rozwiązanie spółki bez likwidacji – przez przejęcie jej majątku i zobowiązań przez akcjonariusza.

Czy wady?

Prof. A. Kidyba jako wady PSA wymienia między innymi:

(...) fakt, że jest to niepotrzebny byt prawny, który nie jest spółką ani „prostą” ani „akcyjną”(...)

Cały wywiad z Prof. A. Kidybą dostępny na:

https://www.prawo.pl/biznes/prosta-spolka-akcyjna-niebezpieczna-komentarz-prof-andrzej,368161.html?_ga=2.204845011.2128544270.1585579814-1573334602.1585579814

Umowa

Ratio □ dla umowy prostej spółki akcyjnej zastrzeżono formę aktu notarialnego. Uzasadnia to potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa obrotu, ochrony interesów akcjonariuszy i osób trzecich. Udział notariusza w procesie zawierania spółki ogranicza ryzyko błędów co do treści umowy, zwłaszcza skutkujących jej niezgodnością z prawem, a także niejasności w jej sformułowaniu

Zawarcie umowy przy użyciu wzorca

- Umowa P.S.A. może być zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym. Nie jest to alternatywna wobec aktu notarialnego forma czynności prawnej.
- „Zastąpienie” formę aktu notarialnego, wymagana dla umowy prostej spółki akcyjnej przez procedurę, która polega na wypełnieniu formularza udostępnionego w systemie teleinformatycznym i opatrzenia umowy odpowiednim podpisem elektronicznym.
- Procedura ta upraszcza i przyspiesza proces założycielski nie tylko dzięki możliwości wypełnienia dokumentów koniecznych do zawiązania spółki w formie elektronicznej. Kluczową zaletą tej procedury jest brak konieczności odrębnego wypełniania zgłoszenia spółki do rejestru oraz skrócenie czasu rejestracji spółki. Wniosek o wpis do rejestru spółki, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca powinien zostać rozpoznany w terminie jednego dnia od dnia wpływu ([art. 20a ust. 2 KRSU](#))

Wkłady

Art. 300²

§ 1. Akcje są obejmowane w zamian za wkłady **pieniężne lub niepieniężne**.

(unikalne umiejętności, wiedza, pomysły i praca inwentorów z kapitałem dostarczonym na rozwijanie działalności przez inwestorów finansowych)

§ 2. Wkładem niepieniężnym na pokrycie akcji może być **wszelki wkład mający wartość majątkową**, w szczególności świadczenie pracy lub usług.

§ 3. Akcje **nie posiadają wartości nominalnej**, nie stanowią części kapitału akcyjnego i są niepodzielne.

Szczególny charakter akcji P.S.A

Akcje P.S.A. nie posiadają wartości nominalnej i są oderwane od jej kapitału podstawowego (kapitału akcyjnego) w tym sensie, że nie stanowią ułamka tego kapitału.

□ Jest to cecha nierozdzielnie związana z brakiem kapitału zakładowego

Akcjonariusze

- Założyciele spółki. Przepisy regulujące P.S.A. nie posługują się pojęciem założycieli spółki. Zgodnie z użytą konwencją terminologiczną umowę P.S.A. zawierają akcjonariusze.
- Prosta spółka akcyjna może zostać utworzona przez jedną albo kilka osób. Artykuł 3001 § 1 nie ogranicza kręgu podmiotów, które mogą utworzyć P.S.A. Akcjonariuszami mogą być podmioty posiadające zdolność prawną, tj. osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, w szczególności spółki osobowe (art. 331 KC). A contrario, wykluczona jest możliwość utworzenia P.S.A. przez jednostkę organizacyjną nieposiadającą zdolności prawnej, np. tzw. stowarzyszenie zwykłe, spółkę

Odpowiedzialność akcjonariuszy

Brak osobistej odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Artykuł 300 § 4 KSH wyraża jedną z podstawowych cech P.S.A., która przesądza o jej korporacyjnym charakterze. Akcjonariusze nie odpowiadają osobistym majątkiem za zobowiązania spółki. Prosta spółka akcyjna odpowiada za swe zobowiązania własnym majątkiem, odrębnym od majątków akcjonariuszy spółki.

Nie jest wykluczona odpowiedzialność akcjonariuszy na zasadach ogólnych, w szczególności wynikająca z czynności prawnej (np. udzielenie poręczenia, gwarancja) lub z czynu niedozwolonego (art. 415 i n. KC). Nawet jeżeli delikt akcjonariusza ma wpływ na relacje spółki z osobą trzecią, jest on odrębnym źródłem odpowiedzialności. W przypadku zaistnienia ogólnych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej na akcjonariuszu spoczywa jego własny obowiązek naprawienia szkody.